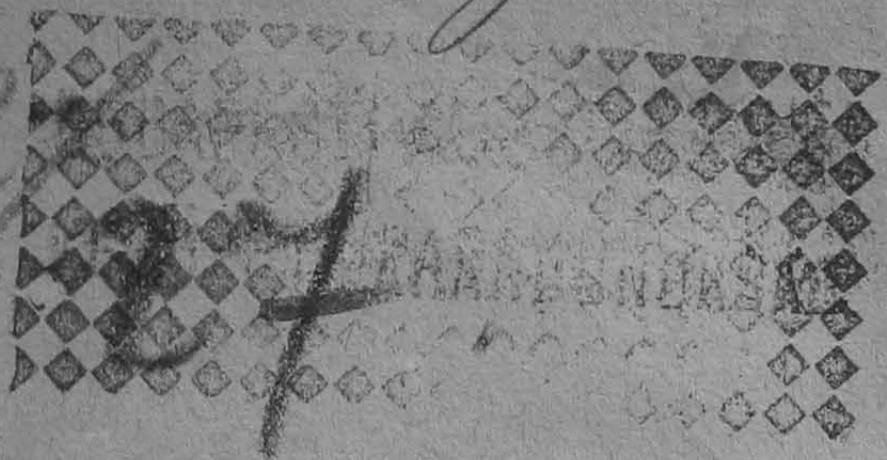

M.N. 883. Jgy.

12

271

912

VEZÉRFONAL

A

CSENDŐRNEK ELLENSZEGÜLÉSI ESETEKBEN KÖVETENDŐ

MAGATARTÁSÁRA

NÉZVE.

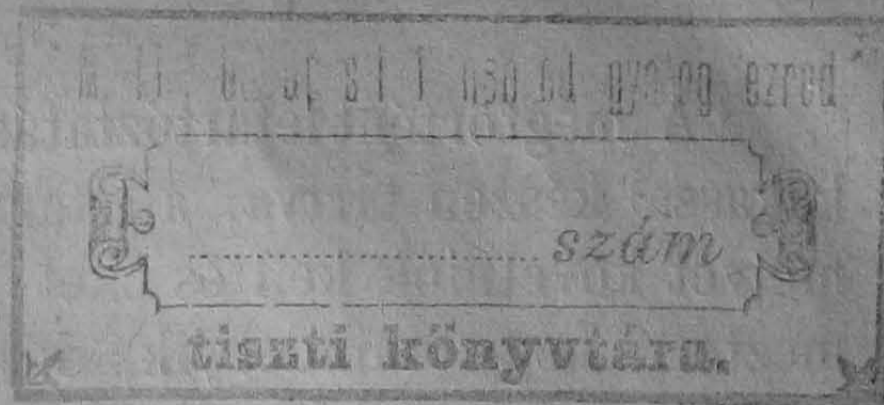

3302

KOLOZSVÁRTT, 1878.

NYOMATOTT GÁMÁN JÁNOS ÖRÖKÖSEINÉL.

95

1. §.

Általában.

Az ellenszegülési esetek, amint azt a tapasztalatok mutatják, többnyire a csendörök bátortalansága és határozatlansága vagy az erőhatalmi rendszabályok elhamarkodott, vagy elégtelen alkalmazása által idéztetnek elő.

Minden egyes esetre határozott utasítást adni lehetetlen, általános mihez tartásul azonban a következő §§-ban foglaltak szolgálnak.

A csendör mindenekelőtt szabályul tüzze ki magának a törvény minden áthágóját röviden és komolyan rendre utasítani s az ellenállás minden kísérletének „a törvény nevében“ való csendés rendre utasítással elejét venni.

Ha ily eset által valamely törvény áthágónak letartóztatása válik szükségessé, helytelen tárgyalásokba nem szabad bocsátkozni, miután azok az ellenállást idézik elő, annál kevésbé pedig szabad a csendörnek szolgálata teljesítésében durva magaviseletet tanusítani, avagy bárkit is sértegetni, mivel ez által erkölcsi fölényét teljesen elveszti.

A kihágás foka és a letartóztatott engedetlenségének módja az illetőnek megbilincselését is szükségessé tehetik. Ez azonban rendszerint az ellenszegülés legközelebbi okát képezi, minélfogva főleg a megbilincselés idejének helyes felismerésére és felhasználására a kellő figyelem fordítandó.

2. §.

Letartóztatás egy csendör által.

Egyes csendörnek segély vagy tanuk hiányában a letartóztatottat szabadban nem szabad megbilincselni; mi több letartóztatottnál még kevésbé eszközlendő.

A megtörtént letartóztatás után a csendőr a fegyvert felhuzott kakassal készen tartva, a letartóztatottaknak azon utat jelöli ki, melyet követniök kell és őket egyszersmint fenyegetőleg figyelmezteti, hogy mindegyik, ki a szökést megkísérli, lelövetik, avagy szuronynyal keresztül szuratik.

Amennyiben a letartóztatottal valamely közeli helységet elérni lehetséges, a csendőrnek törekedni kell, hogy ott megérkezve, a községi előjárónál, vagy ha ez távol laknék, legalább is több egyén jelenlétében és azok segélyével a letartóztatott megbilincseltsék.

Ha a letartóztatás valamely helységben eszközöltetik, a fogoly vagy a község előjárójához, vagy pedig a legközelebbi biztos házba kísértessék és a jelenlevő lakósok segélyével megbilincseltsék.

A ki segélyét a csendőrnek megtagadja, fenytés végett az illető hatóságnak feljelentendő.

3. §.

Letartóztatás éjjel.

Éjjel ugyanazon rendszabályok, de természetesen fokozott elővigyázattal alkalmazandók.

A csendőrségi szervezeti törvény ^{12.} ~~43.~~ §-a értelmében a csendőrségnek szolgálata teljesítésében való segélyezésére és támogatására, mindenekelőtt a községi előjárók hivatvák, letartóztatási esetekben tehát a csendőrnek ezen segélyt igénybe is kell vennie.

Hivatlan egyéneknek a letartóztatottak netaláni megszabadítására célzó minden beavatkozása komolyan visszautasítandó.

4. §.

Letartóztatásnál előforduló ellenszegülés.

Ha az ily megszabadítási kísérlet erőszakos ellenszegüléssé kezd fajulni, a csendőrnek mindenkor azt kell szem előtt tartania: hogy ötet illetőleg leggyengébb megérintésének sem szabad előfordulni. A csendőrt büntetlenül senki se merészelje bármiként is megérinteni vagy épen bántalmazni.

5. §.

Fegyverhasználat.

Mihelyt az ellenszegülők egyike erőszakos szándékkal a csendőr ellen fordul, azon pillanat áll be, melyben a fegyver a szükséghez képest használandó.

E tekintetben *ker. utasítás 11 §-a* a ~~149.~~^{57.} §-ához szorosan kell ragaszkodni, s ha a csendőr fegyverének használatára kényszerítették, legszigorubb kötelessége azt férfiason és katonásan teljesíteni.

A kard csak vágásra vagy szükségképen szurásra, a puska csak lövésre és a feltüzött szuronyal való döfésre használtatik.

A puskának minden más katonához nem illő használata, mihez a torkolattal, a tusával vagy szuronyal való ütés is számítatik, a legszigorubb tiltatik.

Ha egyébiránt az ellenszegülő a csendőr által harczképtelenné tétetett, a csendőrnek minden további fegyverhasználatról pl. utólagos szurás, döfés, vágás stb. valamint minden más bántalmazástól különbeni legszigorubb büntetés terhe alatt kell tartózkodni.

6. §.

A kard használata.

Ha egy vagy több fel nem fegyverzett egyén készül a csendőrt megfogni vagy megütni, kardot kell rántania és azzal az illető arczába egy vágást mérnie. E megsebesítés által a további harcnak rendesen eleje vétetik, s az illető ellenszegülő ennek következtében ritkán válik kereset képtelenné és intő például a csendőrség irányábani ellenszegülés bélyegével láttatik el.

7. §.

A szurony használata.

Zárt helyiségben a kard használata a szoba elégtelen magossága, vagy egyáltalában a helyiség szűk volta miatt korlátolt vagy épen lehetetlen, ily esetekben a csendőr a feltüzött szuronyt használja és csak az arcban, a karon, a czombon stb. ejtendő

könnyü döfésre szoritkozik. Az ellenszegülő mellébe vagy hasába szuronydöfést ejteni csak is a legnagyobb szorultságban van megengedve.

A fegyverek fennebb körülirt használati módja magától értetődleg a fel nem fegyverzett egyének minden, bármely alkalomból előidézett ellenszegülése esetén alkalmaztatik.

8. §.

Fegyverhasználat felfegyverezett ellenszegülők ellen.

Ha a csendör egy vagy több kardokkal, löfegyverekkel, fejszékkel, vasvillákkal, cséphadarókkal vagy egyébként felfegyverzett ellenszegülőktől támadtatik meg, s ő azt észleli, hogy élete veszélyeztetik vagy saját lefegyvereztetésétől is tarthat, akkor ő fegyverét s feltüzött szuronyát tekintet nélkül s teljes komolysággal felhasználni van jogositva.

E joga azon esetre is terjed ki, ha valamely büntettesnek erőszakkal való kiragadtatása szándékoltatik, vagy ha veszélyes fogoly vagy büntettes megszökik és „a törvény nevében állj“ hallhatóan kiejtendő rákiáltásra meg nem áll.

9. §.

Eljárás valamely korcsmában.

A fennebbi utmutatásból valamely korcsmai vérengző verekedésnél eljáró egyes csendör magatartása is kivehető; e mellett azonban a szolgálati utasítás ~~1746~~ §-nak különösen szem előtt tartása, egyébként pedig bátor és higgadt fellépés okvetlenül szükséges.

Hasonló elővigyázatot, helyes tapintatot és minden habozást kizáró elszántságot kell a csendörnek egy fogoly vagy büntettes éjjeli kísérésekor, a meghálás beálló szüksége esetén és az erőszakos megszabadítási kísérletek előfordultával is tanusítani.

Az első követelmény az: hogy a kísérendő kellőleg megbilincselve legyen. Ama lehetőség, hogy a fogoly barátai és czingosai megszabadítását megkísérlik, minden körülmények között szem előtt tartandó. Ily vállalat megghiusítására már ama csekély előny is alkalmas, hogy a rendes ut helyett egy ismert, félreeső s célhoz vezető más ut használtassék.

A csendőr ellen éjjel intézett, minden azon célból való támadás, hogy a letartóztatott megszabadíttassék, minden habozás nélkül legott lövéssel vagy szuronynyal utasítandó vissza.

Ha a letartóztatott az ő czinkosainak támadását felhasználva, a csendőrt megtámadni vagy előle megszökni megkísérlené, ő az első, a kit a csendőr lelő, s csak ezután következnek a megszabadítást kísérők, kik szétugraszthatandók, vagy a körülményekhez képest közülök egyik vagy másik letartóztatandó.

10. §.

Elővigyázati rendszabályok a foglyok éjjeli őrizeténél.

Ha azon szükség áll be, hogy a csendőrségi őrkiséretnek az őrizete alá adott rabbal valahol meg kell hálnia, akkor e végre a községelöljáróságnál vagy a helyi hatóságnál lehetőleg magánosan álló, de minden esetre biztos helyiség eszközendő, mely jól zárható ajtóval és rácsos ablakkal bír.

Emeletes épületben czélszerűbb a fogolylyal az emelet egyik szobájában meghálni, mivel földszinti szobába könnyen lehet az ablakon bemászni.

Ha a fogoly veszélyes és merész egyén, vagy ha a néppel hirhedt összeköttetései vannak, ez esetben a csendőr a községi előljárótól kellő számu, jól felfegyverezett községi segélyt követeljen, mely célra a szabadságolt katonák, illetőleg honvédek legalkalmasabbak.

A csendőrnek nem szabad elmulasztania az ezen segélyül kirendelt egyénekkal ezen szolgálatuk célját és evvel kapcsolatos kötelességüket rövid, de erélyes szavakban megértetni, őket a gyáva vagy különben kétes magatartás folytán, irányukban alkalmazandó súlyos büntetésekre figyelmeztetni, s végül azzal fenyegetni, miszerint azon esetben, ha valamelyikük bármily, a feladatukkal ellentétes készületet tenne, az illetőt leszurni kénytelenítenék.

Ily emberek szolgálatának biztosítására a csendőr abban találandja a leginkább célhoz vezető eszközt, ha becsületérzésüket serkentvén, nekik a letartóztatott által elkövetett bűntény undokságát ecseteli, és őket ama veszélyre figyelmezteti, melyben min-

den békés állampolgár és földmives vagyona és tulajdona ily vásott csöcselék által forog.

Ha a fogoly a részére kijelölt helyiségben létezik, a csendőr mindenkor az iránt győződjék meg, hogy vajjon az ajtó, az ablakok és az udvar teljesen elzárva-e?

Veszélyes fogolynál, kinek összeköttetései folytán megszabadítási kísérletet gyaníthatni, az ajtó belül fával, butordarabokkal stb eltorlaszoltatik, az ablakok elrekesztetnek és minden elkövettetik, hogy az erőszakos behatolás megakadályoztassék.

A szükséges éjjeli világításról a községi előljáró köteles gondoskodni.

A segély egyrésze felváltva ébren marad.

A csendőr felöltözve töltött fegyverrel a fogoly közelében vagy az ajtónál tartózkodik, tehát gondatlanul aludnia vagy épen levetköznie nem szabad.

Csak is azon esetben, ha fárasztó menet tétetett volna, van megengedve, hogy a csendőr üdülés tekintetéből csizmáját levetesse. A fogoly éber megőrzése az által fokoztatik, ha a csendőr az éjjeli őrt a községi előljáró jelenlétében arra kötelezi, hogy azon házat, melyben a fogoly őriztetik, járja körül, és minden gyanust vele feltűnés okozása nélkül azonnal közöljen.

11. §.

Magatartás a fogoly megszabadítására való kísérlet esetén.

Ha a fogoly megszabadítása megkíséreltetik, a csendőr azon pontra siessen, hol a vállalat merényeltetik. A segély arra utasítatik, hogy csendesen maradjon és a védelemre kész legyen.

Ha a merénylők szándékuk kivitelét az ablakon át akarnák végrehajtani, illetőleg az ablak felé közelednének, a csendőr löfegyverét készen tartva, ettől oldalt állást foglal, és a közeledőket várja be.

Mihelyt a csendőr a közeledőket észreveszi, erélyes hangon „a törvény nevében“ „álljt“ kiált, és egyszersmint hozzá teszi: hogy mindenki, a ki az ablakon behatolni megkísérli legott lelövetik.

Ugyanezen magatartás követendő az ajtón át való behatolás megkísérlése esetén is.

Egyébiránt bizton feltehető: hogy az ily erőszakos megsabadítási kísérlet nem egyes, hanem több egyén által merényeltetik.

Ezek természetesen nem is fognak egyes pontokra szorítkozni, hanem valamennyi ki- és bejáratot törekesznek felhasználni, minélfogva a csendörnek a rendelkezésére álló segílyt a fenyegető veszély és szükséghez képest kell tudni felhasználni.

Ha a behatolás az ablakon át történik, a csendör a segíly azon embereit, kik puskákkal vannak felfegyverkezve, az ablakokhoz állítja, maga pedig azon ablakhoz áll, a melynél a veszély legnagyobb, míg a fegyver nélküli örök, kiknek mindegyike legalább jó és erős bottal legyen ellátva, egyrésze a foglyot őrzi, a többiek pedig az ajtó védelmére készen állanak.

12. §.

A lőfegyver használata.

Valamint ezen, ugy minden más védelemnek az a főkelléke, hogy a csendör fegyverét kimélet nélkül használja, s miután a siker nélküli lövöldözés a támadók vakmerőségét még csak fokozza, bizton és jól találni törekedjék. Ha a benyomulás leginkább az ajtó felé történik, a csendör az ablakok védelmezését a segílyre bizza, az ajtó védelmezését pedig személyesen veszi át és a támadókat „a törvény nevében“ a kísérlettel való felhagyásra hívja fel.

Ha a bezuzás, be- vagy feltörés, ezen felhívás daczára mégis merészeltetik, a csendör az ajtó azon pontjára czéloz, a hol a kinyitásra a legnagyobb erőszak gyakoroltatik, és lő. Ha ezen pillanatban a csendör puskájára a szurony a szabályok ellenére, nem volna feltüzve, a puska torkolatát közvetlenül az ajtóra támasztani nem szabad, és pedig azért nem, mivel ez által a lövés hatása tetemesen gyengítettetik.

A golyó, ha csak az ajtó nincs erős tölgyfadeszkából készítve, azon bizonyára keresztül hatol és az illetőt bizonyosan le is teríti.

Mihelyt a fegyver kilövetett, iparkodjék a csendör azt gyorsan tölteni, mi alatt, ha az ajtó befelé nyilik, törekedjék ballábával és térdjével a betörés erejét ellennyomás által gyengíteni.

Ha a támadás folytatása következtében a tüzelés ismétlése válnék szükségessé, nem szabad egyenes irányban lönie, mivel a kívül levők valószínűleg félretartott testtel fognak működni, ennél fogva tehát az egyik vagy másik oldal felé kell célozni. A csendőrnek saját védelmére hasonló elővigyázattal kell élnie, ha t. i. a támadók netalán fegyverekkel látvák el.

Ha a letartóztatott ezen védelem alatt szintén készülteket tesz az ő megszabadításához ellenszegülés által hozzá járulni, akkor neki röviden kijelentendő, hogy a mihelyt megmozdul, azonnal felkonczoltatik, és részéről tett további kísérlet esetén, minden habozás nélkül, azonnal a karddal erélyesen vissza is utasítandó.

Ha a segély magát nyakason viselné és a letartóztatott előnyére szolgáló magatartást tanusítana, a csendőrnek főgondja az legyen, hogy ezen embereket intő példa által féken tarthassa, mivel ők, helyzetüknél fogva különben is részére még sokkal veszélyesebbek lehetnének, mint a külső támadók.

Két vagy több csendőrnek, ellenszegülő népcsoportok, nagyobb mérvű korcsmai kihágások vagy rablók elfogása, illetőleg ezek általi megtámadtatásuk esetén való magatartása, a fennebbi utasítással kapcsolatos.

13. §.

Magatartás népcsoportok esetén.

Az: hogy komoly esetekben, milyenek népcsoportok, lázadások, nagy verekedések stb, az őrs összes jelenlévő legénységének fellépni és az egész fölötti vezényletet az őrs parancsnoknak vagy helyettesének kell vezetni, elvileg van meghatározva.

Mihelyt a csendőrségi őrs a népcsoportok, illetőleg lázadás híreit veszi, az összes legénység teljesen felszerelve és fejenként legglább 12 éles tölténnyel ellátva, töltött fegyverrel a néptömeg gyűlhelyére siet és ez utóbbtól 30 — 40 lépésnyire fedett háttal állást foglal.

Az őrsparancsnok a néptömeget „a törvény nevében“ szétosztásra és a hazamenetelre komolyan felhívja s egyszersmint iparkodik a néppel az erőszakos önszegély vagy ellenszegülés szomorú következményeit megértetni és megígéri: hogy elosztása

esetére az egybegyült néptömeg panasza felől jelentését az illetékes hatóságnak azonnal megteendi, mi eredmény nélkül nem maradand.

Ha ezen felszólítás azonban siker nélkül marad, a felhívás azon fenyegetés mellett ismételtetik: hogy ha a felhívásnak nem engednek, szuronytámadás és tüzelés fog alkalmaztatni.

Kisebb fokú néplázongás a csendörök bátor és gyors szuronytámadása által bizonyára szétozslatható.

14. §.

Magatartás a szabadban.

A csendöröknek akár felfegyverkezett, akár fegyvertelen ellenszegülő néptömeg irányában, a szabadban való fellépése, a következő módon intézendő:

mihelyt a parancsnok a helyzetet felismeri és belátja, hogy a csendőrség szám szerint feltűnő kisebbségben van, s ennek folytán a tulajdonképeni bujtogatók és főczinkosok ellen biztos sikerrel alig léphet fel, rögtönözött és gyorsan végrehajtott szuronytámadás intézendő, melynek kivitelénél a következő módon kell eljárni:

egy előre meghatározott jelre, az összes legénység szuronyt szegezve a néptömegben lévő főczinkosokra rohan, minden csendör bal kezével egy-egy főczinkost mellen ragad, a szuronyt mellének szegezi, s ötlet legcsekélyebb ellenszegülési szándék észlelete esetén leendő keresztül szurással fenyegeti.

A parancsnok által adandó további jelre minden csendör az ő emberét, minden idővesztegetés nélkül, a szuronyt tovább is reá szegezve, a néptömegeből 30—40 lépésnyire kihuzza, míg néhány e célra már előlegesen külön rendelt csendör a néptömeget célözva tartott fegyverrel féken tartja.

Ha azonban ezen meglepő támadás által a csendet és rendet helyreállítani nem sikerült, sőt ellenkezőleg a csendörök többek vagy az egész néptömeg által támadtatnak meg, vagy ha egyáltalában mindjárt kezdetben a csendörök megjelenésekor a felfegyverzett néptömeg által a csendörök életét veszélyeztető támadás intéztetik, a szurony és a puska korlátlanul felhasználandó és a néptömeg erőszakkal üzessék szét. Ez esetben mindenkor a főczinkosok veendő célba és terítendő le lövés által.

15. §.

Magatartás ellenszegülők ellen a korcsmaszobában és pitvarokban.

Zárt helyiségben előforduló verekedések esetén, pl. a korcsmaszobában, a folyosón, pitvarban stb. a csendörök szuronyt szegezve lépnek be.

Ha két csendör van jelen, mindketten gyorsan és elszántan belépnek, és az ajtótól oldalt, háttal a falhoz támaszkodva, felállva „a törvény nevében“ csendet és rendet parancsolnak, magok felé közeledni pedig semmi ürügy alatt senkit sem engednek.

Ha az előrebocsátott felhívás folytán csend áll be, a verekedés indítói, valamint a verekedők kinyomozandók, letartóztatandók és elvezetendők.

Ellenben, ha az illetők a csend és rend iránti felhívásnak nem engedelmeskednek, sőt több főczinkos, habár csak ököllel vagy kézrávetéssel is tettleg szegül ellen és még nagyobb ellenszegüléstől lehet tartani, akkor a nélkül, hogy a kard felhasználnának, a legféktelenebb ellenszegülő az arczába, karjára vagy czombjára intézendő könnyű szuronydöféssel utasítatik rendre.

16. §.

Elővigyázati rendszabályok a letartóztatottak elvezetésénél.

A letartóztatott elvezetése vagy a csendörök a korcsmaszobából való elmenetele ily ellenszegülési esetekben a legnagyobb elővigyázatot követel.

A figyelem főképp a kardra fordítandó, nehogy az esetleg tolakodó nép által hüvelyéből kirántassék.

Ha a néptömeg a csendöröket azon célból követi, hogy a folyosón vagy a pitvarban a letartóztatott megszabadítását megkísértse, készen tartott fegyverrel s a lelövetéssel való fenyegetés által tartandó távol.

A mennyiben megbilincselés szükségeltetnék, ezt csak egy csendör végzi, míg a többi a bejáratot őrzi és szuronyt szegezve támogatásra készen áll.

ez az oldal pillanatnyilag hiányzik

„a törvény nevében“ megadásra szólíttatnak fel, és pedig azon hozzátétellel, hogy különben további ellenszegülés vagy szökési kísérlet esetén mindegyikök lekonzoltatik.

A csendőr sohase mulassza el azon elővigyázatot, hogy a rablók a házból jövő netaláni lövései irányában való fedezéseül szorosan a falhoz, és az ajtótól oldalt álljon.

Azon esetben, ha a rablók magukat kétségbeesetten védelmezik, legcélszerűbb, ha a csendőrök egyike a falusi házaknál előforduló ablak nélküli hátsó házoldalt, vagy a ház egyik holt-szögét képező sarkát elérni és azon felmászva, akár közvetlenül, akár pedig a tetőzetten át a padlásra jutni törekszik, a hol ugyanis a rablók által megszállva tartott helyiség fölött a padozatba nyílást törvén, a rablókat ezen át ismét megadásra szólítja, ellenesetben pedig reájok lö.

Épületek oldalába alkalmazott külső pinczetorkok is különös figyelemre méltatandók.

A támadás eszközlésére bajosabb helyi viszonyok léte esetén a hajnal szürkületének felhasználása fog leginkább célhoz vezetni.

Ha azonban a fennleirt támadási mód ki nem vihető, akkor a rablók menhelyéül szolgáló épület szigoruan megfigyelendő, s egy csendőr vagy más megbízható egyén az ide vonatkozó jelentéssel gyorsan, és a körülményekhez képest vagy a legközelebbi politikai hatósághoz, járásbirósághoz vagy törvényszékhez, községi előljárósághoz vagy a legközelebbi katonai, illetőleg honvéd-állomás parancsnoksághoz elégséges karhatalom segélyért küldendő s utóbbi megérkeztével az illető épületet megfelelően kell körülzárni és a rablókat éhség folytáni megadásra kényszeríteni; — különben egyáltalában annak utasításai szerint járandó el, a ki politikai vagy katonai tekintetben a további intézkedést illetőleg a vezényletet átvette.

19. §.

Magatartás éjjel.

A rablók ellen intézendő éjjeli rajtaütésnél megkettőztetett elővigyázat s mindenekelőtt a legnagyobb csendesség szükséges. A megközelítés természetesen mindig az egyes ház fekvésétől, éjjel azonban még különösen a sötétség fokától is függ.

Az őrjárat a sötétséget felhasználva, egészen a ház közelébe sompolyog, és azon csendőrök, kiknek az ablakok, ajtók és a többi bejáratok megfigyelése tétetett feladattá, egyenként kijelöltetnek.

Egy ember kémlelődvé egészen a házig sompolyog és az észrevetteket a parancsnoknak jelenti.

Ha a rablók világított helységben alusznak és a szobába való behatolás lehetséges, a rajtaütés késedelem nélkül végrehajtatik. Ha ellenben a helyiség setét, s ennél fogva abba kívülről betekinteni nem lehetséges, valamennyi csendőr a ház körül lesbe áll és mindaddig marad ezen helyzetben, míg a hajnal hasadtával valaki az ajtón kilép, mire a csendőrök hamar az ajtónak neki rohannak és a házba hatolnak.

